

Slovenský národopis

3

38 • 1990

Na obálke: 1. strana: Národná kultúrna pamiatka Devín. Pohľad na akropolu Devínskeho hradu, vpravo v pozadí slovanské hradisko nad Devínskou N. Vsou. Foto M. Červeňanský.

4. strana: Veľkomoravské šperky z archeologických nálezov.

Náušnice z 9. stor. Čakajovce, okr. Nitra. Foto V. Koša

Náušnica, 7. stor. Bernolákovo, okr. Bratislava-vidiek. Foto Červeňanský

Náušnica, 7. stor. Bratislava-Vajnory. Foto Červeňanský

Súprava bronzových opaskových kovaní, 8. stor. Čataj, okr. Bratislava-vidiek. Foto V. Koša

HLAVNÁ REDAKTORKA

Božena Filová

VÝKONNÁ REDAKTORKA

Zora Vanovičová

REDAKČNÁ RADA

Ján Botík, Soňa Burlasová, Václav Frolec, Viera Gašparíková, Emília Horváthová, Soňa Kovačevičová, Igor Krištek, Milan Leščák, Ján Michálek, Ján Mjartan, Štefan Mruškovič, Viera Nosáľová, Antonín Robek, Peter Slavkovský, Viera Urbancová

V prezentovanom čísle Slovenského národopisu sú online sprístupnené iba publikácie pracovníkov Ústavu etnológie SAV (v obsahu farebne odlišené).

Ostatné práce, na ktoré ÚEt SAV nemá licenčné zmluvy, sú vynechané.

Slovenský národopis je evidovaný v nasledujúcich databázach

www.ebsco.com

www.cejsh.icm.edu.pl

www.cceol.de

www.mla.org

www.ulrichsweb.com

www.willingspress.com

Impaktovaná databáza European Science Foundation (ESF)
European Reference Index for the Humanities (ERIH): www.esf.org

OBSAH

SÚČASNOSŤ A PERSPEKTÍVY SLAVISTICKEHO ŠTÚDIA V NÁRODOPISE A PRÍBUZNÝCH VEDNÝCH DISCIPLÍNACH

ŠTÚDIE

- Úvod (Viera Gašparíková) 325
- Viera Gašparíková: Interdisciplinárnosť – slavistické pohľady – historicko-porovnávacie postupy 327
- Slavomír Wollman: Folkloristika – etnografia – slavistika 329
- Vladimír Matula: Aktuálne úlohy rozvoja československej slavistiky a príprava XI. medzinárodného zjazdu slavistov 332
- Emília Horváthová: K etnografickým aspektom a problémom slavistiky 338
- Rudolf Šrámek: K pojetí slavistiky a její metodologie 343
- Alexander Avenarius: K metodologickým problémom a východiskám súčasnej slavistiky 352
- Dionýz Ďurišin: Možnosti a perspektívy skúmania meziliterárneho procesu 355
- Ivan Dorovský: K niektorým kľúčovým otázkam štúdia balkánskeho meziliterárneho spoločenství 364
- Oldřich Sirovátka: Potreba srovnávacieho bádání ve slovesné folkloristice 369
- Ladislav Burlas: Východiská a možnosti slavistických komparácií v etnomuzikológii 375
- Ján Doruľa: Potreba interdisciplinárneho výskumu v jazykovednej slavistike 378
- Anton Habovštiak: Slovná zásoba a slovenské jazyky 381
- Matúš Kučera: K etnogenéze Slovákov 387
- Gabriel Fusek: Archeologické pramene k osídleniu Slovenska v 6.–8. storočí 392
- Tatiana Štefanovičová: K problémom slovenského osídlenia Slovenska v 8.–10. storočí vo svetle archeologických nálezov 402
- Tatiana Ivantýšynová: K teoreticko-metodologickým aspektom formovania novodobých slovanských národov 413
- Alexandra Navrátilová: K orientácii slavistických zamereńí etnografie a folkloristiky 415
- Mojmír Benža: K problematike slavistického bádania v etnografii 421
- Soňa Burlasová: Od idey slavianstva k porovnávaciemu slavistickému štúdiu ľudovej piesne na Slovensku 424
- Lubica Chorváthová: K otázke slavistického štúdia obyčajov a jeho ďalších perspektív 433
- Marta Kernátsová: Spomienkové slávnosti na zomrelých predkov ako problematika historicko-porovnávacích výskumov 435
- Výťah z diskusie na kolokviu 438
- MATERIÁLY
- Míchal Kalavský: Vandrovné trasy remeselníckych tovarišov Slovenska v 19. storočí ako problematika štúdia interetnických vzťahov 453
- Beló Polla: Príspevok k dejinám národopisu na Slovensku – Anton Ferdinand Intibus 458
- Ján Komorovský: K 150. výročiu narodenia A. N. Veselovského 463
- Matilda Hayeková: K pôvodu niektorých slovenských názvov mytologických postáv 469
- ROZHLADY
- Zdravica k životnému jubileu PhDr. Milana Leščáka, CSc. (Soňa Burlasová) 471
- Blahoprianie PhDr. Helene Johnovej (Soňa Švecová) 474
- K. V. Čistov sedemdesiatročný (M. A. Rubcovová) 476
- Zhromaždenie slovenských slavistov (Viera Gašparíková) 477
- Výskum prísloví v Ústave pre lužickosrbský výskum ľudu v Budyšíne (Susanne Hose) 478
- Rokovanie bádateľov o rozprávkach v Möllne (Hans-Jörg Uther) 479
- Seminár „Podoby a premeny tradičných ľudových prvkov v odeve mesta“ (Zuzana Štefániková) 481
- Súčasná tvorba ľudových rezbárov (Alena Plessingerová) 482
- Expozícia o dejinách družstevníctva na Slovensku (Lubica Faltánová) 483
- RECENZIE A REFERÁTY
- J. Kollár (P. J. Šafárik): Písne světské lidu slovenského v Uhřích (Rudo Brtáň) 485

Etnické procesy v ČSSR. Polské etnikum (Andrea Onderčaninová)	488
Československé muzea v přírodě (Andrea Onderčaninová)	489
M. Beranová: Slované (Rastislava Stoličná)	490
M. Moravcová: Národní oděv roku 1848 (Zuzana Štefániková)	491
Podluží v lidové písni (Eva Krekovičová)	493
E. Krekovičová: O živote folklóru v súčasnosti (Soňa Burlasová)	494
M. Kubátová: Truhlička malovaná (Viera Gašparíková)	496
Narodna tvorčist ta etnohrafija 1987 (Mikuláš Nevrlý)	496
Brak u narodov Centralnoj i Jugovostočnoj Jevropy (Mária Dubayová)	498
Istorija i kultura Čukčej (Viera Kavalavská)	499
G. L. Permiakov: Osnovy strukturnoj paremiologii (Zuzana Profantová)	500
Zborník SNM 1989 (Juraj Zajonc)	501
Ludowe opowieści powstańcze (Viera Gašparíková)	502
W. Hartinger—W. Helm: Die laidige Sucht der Pestilentz (František Kalessný)	503
Súčasná rusínska kuchárka (Mikuláš Mušínska)	504

СОДЕРЖАНИЕ

СОВРЕМЕННОСТЬ И ПЕРСПЕКТИВЫ СЛАВИСТИЧЕСКОГО ИЗУЧЕНИЯ В ЭТНОГРАФИИ И В РОДСТВЕННЫХ НАУЧНЫХ ДИСЦИПЛИНАХ

Введение (Вера Гашпарикова)	325
Вера Гашпарикова: Интердисциплинарность — славистические взгляды — историко-сравнительные приемы	327
Славомир Воллман: Фольклористика — Этнография — славистика	329
Владимир Матула: Актуальные задачи развития чехословацкой славистики и подготовка XI-го международного съезда славистов	332
Эмилия Хорватова: К этнографическим аспектам и проблемам славистики	338
Рудолф Шрамек: К понятию славистики и ее методологии	343
Александр Авенариус: К методологическим проблемам и исходным точкам современной славистики	352
Диониз Дюришин: Возможности и перспективы исследования межлитературного процесса	355
Иван Доровски: К некоторым принципиальным вопросам изучения балканской межлитературной общности	364
Олдржих Сироватка: Необходимость	

сравнительного изучения в словесной фольклористике	369
Ладислав Бурлас: Исходные точки и возможности славистических сравнений в этномузикологии	375
Ян Доружа: Необходимость интердисциплинарного исследования в лингвистической славистике	378
Антон Габовштиак: Словарный состав и славянские языки	381
Матуш Кучера: К этногенезу Словаков	387
Габриел Фусек: Археологические источники по заселению Словакии в 6–8 столетиях	392
Татьяна Штефановичова: К проблемам славянского поселения Словакии в 8–10 веках в свете археологических открытий	402
Татьяна Ивантышинова: К теоретико-методологическим аспектам формирования современных славянских народов	413
Александра Навратилова: К ориентации славистических направлений этнографии и фольклористики	415
Моймир Бенжа: К проблематике славистического изучения в этнографии	ГЮю
София Бурласова: От идеи славянства к сравнительному славистическому изучению народной песни в Словакии	424
Любица Хорватова: К вопросу славистического изучения обычаев и его дальнейших перспектив	433
Марта Керначова: Торжества посвященные памяти покойных предков как проблематика историко-сравнительных исследований	435
Из дискуссии	438

МАТЕРИАЛЫ

Михал Калявски: Бродяжнические пути подмастерей ремесла Словакии в 19 веке как проблематика изучения интерэтнических отношений	453
Бело Полла: Статья к истории этнографии в Словакии — Антон Фердинанд Интибус	458
К 150-летию со дня рождения А. Н. Веселовского (Ян Коморовски)	463
Матилда Гаекова: К происхождению некоторых словацких названий мифологических характеров	469

ОБЗОРЫ

Здравица к жизненному юбилею Д-ра Милана Лешчака, к. и. н. (София Бурласова)	471
Поздравление Д-р. Елене Йохновой, к. и. н. (София Швецова)	474
К. В. Чистов семидесятилетний (М. А. Рубцова)	476
Собрание словацких славистов (Вера Гаш-	

парикова)	477
Исследование пословиц в Институте для лужицкoserбского изучения народа в г. Будышин (Сусанне Хосе)	478
Совещание исследователей о сказках в г. Моллн (Ханс-Йорг Утер)	479
Семинар „Формы и перемены традиционных народных элементов в одежде города“ (Зузана Штефаникова)	481
Современное творчество народных художников (Алена Плессингерова)	482
Экспозиция об истории кооперативного движения в Словакии (Людмила Фалтянова)	483

РЕЦЕНЗИИ И РЕФЕРАТЫ

INHALT

Einleitung (Viera Gašparíková)	325
Viera Gašparíková: Interdisziplinarität – slawistische Aspekte – historisch-vergleichende Vorgehen	327
Slavomír Wollman: Folkloristik – Ethnographie – Slawistik	329
Vladimír Matula: Aktuelle Aufgaben der Entwicklung der tschechoslowakischen Slawistik und die Vorbereitung des XI. internationalen Kongresses der Slawisten	332
Emília Horváthová: Zu den ethnographischen Aspekten und Problemen der Slawistik	338
Rudolf Šrámek: Zur Auffassung der Slawistik und ihrer Methodologie	343
Alexander Avenarius: Die methodologischen Probleme und Ausgangspunkte der gegenwärtigen Slawistik	352
Dionýz Ďurišin: Der interliterarische Prozess und die Probleme seiner Erforschung	355
Ivan Dorovský: Zu einigen Schlüsselfragen des Studiums der balkanischen interliterarischen Gesellschaft	364
Oldřich Širovátka: Die Notwendigkeit der vergleichenden Forschung in der narrativen Folkloristik	369
Ladislav Burla: Slawistische Komparationen in der Ethnomusikologie	375
Ján Dóruľa: Die Notwendigkeit der interdisziplinären Forschung in der linguistischen Slawistik	378
Anton Habovštiak: Der Wortschatz der slowakischen Sprache und die slawischen Sprachen	381
Matúš Kučera: Zur Ethnogenese der Slowaken	387
Gabriel Fusek: Archäologische Quellen über die Besiedlung der Slowakei im 6.–8. Jahrhundert	392
Tatiana Štefanovičová: Zum Problem der slawischen Besiedlung der Slowakei im 8.–10.	

Jahrhundert im Lichte der archäologischen Funde	402
Tatiana Ivantyšynová: Zu theoretisch-methodologischen Aspekten der Formierung der neuzeitlichen slawischen Völker	413
Alexandra Navrátilová: Zur Orientierung der slawistischen Studien der Ethnographie und Folkloristik	415
Mojmír Benža: Zur Problematik der slawistischen Forschung in der Ethnographie	421
Soňa Burlasová: Von der Idee des Slawentums bis zum vergleichenden slawistischen Studium des Volksliedes in der Slowakei	424
Lubica Chorváthová: Das slawistische Studium der Bräuche und seine Perspektiven	433
Marta Kernátsová: Gedenkfeier an verstorbene Vorfahren als eine Problematik der historisch-vergleichenden Forschungen	435
Aus der Diskussion	438

MATERIALIEN

Michal Kalavský: Die Möglichkeiten, die Wanderungen der Handwerksgehilfen bei der Erforschung interethnischer Beziehungen im 19. Jahrhundert zu nutzen	453
Belo Polla: Beitrag zur Geschichte der Volkskunde in der Slowakei – Anton Ferdinand Intibus	458
Ján Komorovský: Zum 150. Jahrestag der Geburt von A. N. Veselovskij	463
Matilda Hayeková: Zur Herkunft einiger slowakischer Benennungen der mythologischen Gestalten	469

RUNDSCHAU

Grussbotschaft zum Lebensjubiläum von M. Leščák (Soňa Burlasová).	471
Glückwunsch für PhDr. Helena Johnová, CSc. (Soňa Švecová)	474
K. V. Čistov siebzigjährig (M. A. Rubcova)	476
Versammlung der slowakischen Slawisten (Viera Gašparíková)	477
Sprichwortforschung am Institut für sorbische Volksforschung Bautzen (Susanne Hose)	478
Erzählforscher tagung in Mölln (Hans-Jörg Uther)	479
Seminar „Formen und Veränderungen der traditionellen volkstümlichen Elemente in der städtischen Bekleidung“ (Zuzana Štefániková).	481
Gegenwärtige Schaffen des volkstümlichen Holzschnitzers (Alena Plessingerová)	482
Ausstellung über die Geschichte der Genossenschaft in der Slowakei (Lubica Falťanová)	483

BÜCHERBESPRECHUNGEN UND REFERATE

**THE PRESENT TIME AND THE PERSPECTIVES
OF SLAVISTIC STUDY IN ETHNOLOGY AND IN
THE RELATED SCIENTIFIC DISCIPLINES**

Introduction (Viera Gašparíková)	325
Viera Gašparíková: Interdisciplinarity – slavistic views – historico-comparative pro- cedures	327
Slavomír Wollman: Folkloristic – ethnology – slavistic	329
Vladimír Matula: Topical tasks of the devel- opment of the Czechoslovak slavistics and the preparatic of the XIth International Congress of Slavists	332
Emília Horváthová: On Ethnographical aspects and problems of slavistic	338
Rudolf Šrámek: To the concept of slavistics and its methodology	343
Alexander Avenarius: To the methodologi- cal problems and starting-points of the pre- sent-day slavistics	352
Dionýz Ďurišin: The possibilites and per- spectives of the study of inter-literary process Ivan Dorovský: To some principal questions of the study of the Balkan inter-literary community	355
Oldřich Sirovátka: The need for comparati- ve study in oral folkloristics	364
Ladislav Burlas: The starting-points and possibilities of slavistic comparisons in ethno- musicology	369
Ján Doruľa: The need for interdisciplinary study in the linguistic slavistics	375
Anton Habovštiak: The vocabulary and Slavonic languages	378
Matúš Kučera: On the ethnogenesis of Slo- vaks	381
Gabriel Fusek: Archeological sources con- cerning the settlement of Slovakia in the 6th–8th century	387
Tatiana Štefanovičová: On the problems of Slavonic settlement in Slovakia in the 8th–10th century with respect to archeologi- cal findings	392
Tatiana Ivantýšnová: On the theoretico- methodological aspects of shaping the modern Slavonic nations	402
Alexandra Navrátilová: To the orientation of slavistic study of ethnography and folkloris- tics	413

Mojmír Benža: On the problems of slavistic study in ethnology	421
Soňa Burlasová: From the idea of Slavonic unity toward the comparative slavistic study of folk song in Slovakia	424
Lubica Chorváthová: On the question of slavistic study of customs and its further perspectives	433
Marta Kernátsová: Commemorative ce- lebrations of the dead ancestors as the subject- matter of the historico-comparative research.	435
An abstract from the discussion	438

MATERIALS

Michal Kalfa vský: Itinerant routes of crafts- men journeymen of Slovakia in 19th century as the problems of the study of interethnic relationships	453
Belo Polla: A contribution to the history of ethnography in Slovakia – Anton Ferdinand Intibus	458
To the 150th anniversary of the birth of A. N. Veselovský (Ján Komorovský)	463
Matilda Hayeková: To the origin of some Slovak names of mythological characters	469

REVIEWS

Salute to the life anniversary of PhDr. Milan Leščák, CSc. (Soňa Burlasová)	471
Congratulation to PhDr. Helena Johnová, CSc. (Soňa Švecová)	474
K. V. Čistov is seventy years old (M. A. Rubcova)	476
The meeting of Slovak slavists (Viera Gaš- paríková)	477
Research of proverbs in the Institute for the Lusatian-Sorbian study of the people in Budy- šín (Susanne Hose)	478
The Session of researchers on the fairy-tales in Mölln (Hans-Jörg Uther)	479
Seminar entitled „Forms and changes of the traditional folk elements in urban dress“ (Zuzana Štefániková)	481
Present-day folk art (Alena Plessingerová)	482
Exposition on the history of cooperative agricul- tural farms in Slovakia (Lubica Falfánová)	483

BOOKREVIEWS AND REPORTS

SPOMIENKOVÉ SLÁVNOSTI NA ZOMRELÝCH PREDKOV AKO PROBLEMATIKA HISTORICKO-POROVNÁVACÍCH VÝSKUMOV

MARTA KERNÁTSOVÁ

Národopisný ústav SAV, Bratislava

V príspevku sa nezaobieram všetkými príležitosťami a okolnosťami, ktoré dali podnet pre vznik a vývoj spomienkových slávností na mŕtvych u jednotlivých etník či národov v tej-ktorej etape ich historického vývoja. Ich súčasný stav, či už u Slovákov, Slovanov alebo neslovanských národov Európy je výsledkom dlhého historického a kultúrneho vývoja, kde zohrali svoju úlohu nielen rodové, rodinné a príbuzenské vzťahy vo vnútri spoločností, ale aj sociálne, právne, náboženské a cirkevné podmienky a nariadenia.

Ak sa pozrieme na súčasný stav spomienkových slávností u niektorého slovanského národa zistíme, že obsahuje množstvo momentov, ktoré sú totožné, alebo aspoň veľmi podobné s prvkami týchto slávností aj u ostatných Slovanov, ale obsahujú aj také, ktoré sa vyskytujú len u jedného či dvoch národov. Pri porovnávaní spomienkových slávností u slovanských a neslovanských národov európskeho kontinentu dochádzame k podobným záverom.

Spomienkové slávnosti na mŕtvych boli súčasťou nielen cyklu rodinných, ale aj kalendárnych zvykov (v niektorých momentoch sa oba cykly prelínali). Svoj pôvod mali v kulte predkov. Rozdielnosti či paralely kultu predkov u rôznych národov boli podmienené životnými podmienkami a možnosťami získavania základných životných potrieb, ako aj odlišnosťami vývoja typov rodín a zviazanosťou užšieho alebo širšieho príbuzenského okruhu.

Mnohé predkresťanské sviatky boli spojené s pamiatkou zomrelých a obeťami, ktoré mali zabezpečiť ochranu u svojich predkov. Katolícka cirkev, snažiac sa oslabiť, až vymýtiť staré pohan-

ské predstavy a zvyky, zaviedla namiesto pohanského sviatku predkov uctievanie pamiatky svätých. Tento sviatok bol zavedený roku 610 pápežom Bonifácom IV. a stanovený na 13. mája. V 9. stor. pápež Gregor IV. ho presunul na 1. november. V roku 998 opát Odilon z Cluny vydal svoj známy „Statutum Odilonis pro defunctis“, ktorým vlastne zaviedol ešte jeden sviatok – 2. november sa tak stal dňom pamiatky zosnulých. Oba sviatky v podstate splynuli a zvyčajne sa v našom etnickom prostredí označujú spoločným názvom „Dušičky“.

Slávenie týchto sviatkov zomrelých, napriek snahám cirkví o unifikáciu, si u jednotlivých národov zachovalo niektoré svojské, často ešte i pohanské prvky až do 20. storočia.

Samotný presun sviatku z mája na začiatok novembra je veľmi pozoruhodný. Dôležitú úlohu pri ustálení tohto dátumu zohral aj predkresťanský kalendár roľníckych kultúr. Napr. u Keltov sa nový rok začínal novembrom. Ukončenie jedného obdobia roka, začiatok zimy, nástup obdobia, kedy akoby víťazila tma, chlad, aktivizovali sa temné sily, bol časom, keď sa úmrtnosť v spoločnosti zvyšovala – to všetko sa spájalo so záhrobím a zomrelými predkami, ktorým sa prejavovala úcta a vďaka za dovedajšiu pomoc a ochranu, ale zároveň sa vyprosovala aj pre nastávajúce obdobie.

Spoločným znakom tohto sviatku u európskych národov je navštevovanie a upravovanie, vyzdobovanie hrobov, spojené s prípravou a konzumovaním obradových jedál. Druhy a miesto konzumovania týchto obradových pokrmov sa však u jednotlivých národov líšia. Značné rozdiely sú aj

v predstavách o správaní sa duši zomrelých v tento sviatok. U južných, východných Slovanov a u Grékov sa dodnes zachoval zvyk nosenia obradových jedál a nápojov na hroby. Tam sa ich časť spoločne skonzumovala a časť sa ponechala na hrobch pre zomrelých. U západných Slovanov a národov strednej Európy sa jedlá pre duše zomrelých ponechávali na noc na stole v dome, keďže sa predpokladal ich príchod do obydlija. V juhozápadnej Európe sa obradové jedlá jedli spoločne väčšinou na námestí alebo pred kostolom. Tieto spoločné hostiny však až do polovice 20. stor. boli len výsadou mužov. U veľkej časti európskych národov sa ako s obradovým jedlom tohto sviatku stretávame so špeciálnym druhom pečiva či chleba (často nazývaným „dušičky“, „chlebíky pre duše“). Značne rozšírené sú aj strukoviny, mlieko, maslo, vajička, víno – ide o nemäsitú potravu. U národov obývajúcich Pyrenejský polostrov sa ako s obradovým jedlom tohto sviatku stretávame s pečenou ovcou – čiže mäsitou potravou (predpokladáme, že tu ide o pozostatok starých pastierskych kultúr). Väčšina európskych národov v tento deň zapaľuje sviečky (podľa počtu zomrelých v rodine) na hrobch alebo doma, často i na oboch miestach. Národy Pyrenejského polostrova, Nizozemska, Belgicka zapaľujú o polnoci na cintorínoch slamené kríže. Väčšinou sa celý tento deň považoval za smútočný; preto sa i zakazovalo vykonávanie rôznych prác, zábav, hlasných prejavov a často sa dospelé obyvateľstvo (najmä ženy) obliekalo do smútočných šiat. Novšie etnografické poznatky z Belgicka sú však s týmto všeobecným

hodnotením v ostrom protiklade – po krátkej modlitbe sa tu začína zábava s hrami, piesňami a tancom.

V minulosti bývalo však i viacej príležitostí, pri ktorých sa prejavovala úcta k zomrelým a ich pamiatke. Takéto nové príležitosti sa vytvárajú aj v súčasnosti, kedy sa navštevujú hroby blízkych s prejavmi spomienky a úcty. Od polovice nášho stor. sa na Slovensku začínajú navštevovať hroby blízkych nielen v určité zaužívané dni prvého roka úmrtia a v deň výročia smrti, ale aj na výročie narodenia zomrelého či v deň jeho menín. Vianoce, Nový rok či Veľká noc sú ďalšími príležitosťami k návšteve cintorína a výzdobe hrobov blízkych.

V súčasnosti nadobúda sviatok zomrelých viac spoločenský než náboženský charakter. V mnohých krajinách Európy je vyhlásený za deň pracovného pokoja.

Pamiatka zosnulých, ako aj ostatné sviatky spomienok na zosnulých, sa u jednotlivých národov Európy utvárali a utvárajú pod vplyvom rôznych historicko-spoločenských a kultúrnych daností. Aby sme však získali obraz o týchto sviatkoch, ich genéze a vývinových modifikáciách s pochopením súčasného trendu ich vývoja, je potrebná analýza u jednotlivých národov a ich porovnanie v čase a priestore. Až potom sa môžeme pokúsiť o vyčlenenie slovanského prínosu tejto časti obradových zvykov. Takéto riešenie problému však predpokladá pri použití historicko-komparatívnej metódy i širšiu interdisciplinárnu spoluprácu histórie, archeológie a etnografie.

LITERATÚRA

Kalendarnyje obyčaji i obriady v stranach zarubežnoj Jevropy. (Kolektívna práca) Moskva 1978.

DIE GEDENKFEIERN FÜR DIE VERSTORBENEN AHNEN ALS PROBLEMATIK HISTORISCH-KOMPARATIVER FORSCHUNGEN

Zusammenfassung

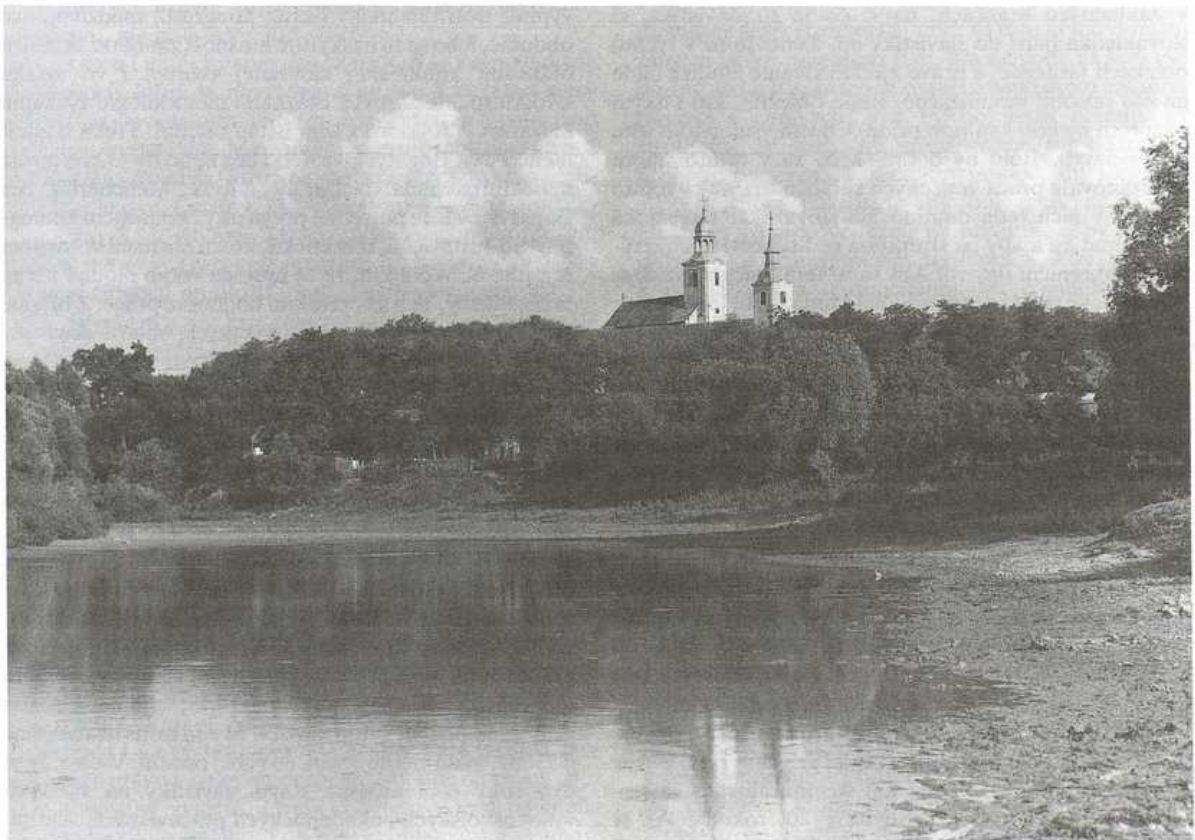
In ihrem Beitrag befaßt sich die Autorin mit den Gedenkfeiern für die Toten, deren Anfänge bis in den Ahnenkult zurückreichen. Die Bemühungen der Kirche um eine Schwächung heidnischer Bräuche und die Einführung eines einheitlichen

Kirchenkalenders schufen bei uns ein feststehendes Datum der Gedenkfeiern für die Verstorbenen. Trotz aller Bemühungen bewahrten sich jedoch mehr oder weniger bis auf den heutigen Tag manche eigenartige Elemente aus der Ver-

gangenheit. Die Autorin dokumentiert dies mit manchen gemeinsamen und unterschiedlichen Elementen dieses Festes bei den Völkern Europas.

Früher waren diese Gedenkfeiern nicht so eng mit dem Besuch des Friedhofs verknüpft, wie dies heute der Fall ist, da man die Friedhöfe bei

verschiedenen anderen Anlässen besucht und die Gräber der nahverwandten Verstorbenen schmückt. Abschließend konstatiert die Autorin die Notwendigkeit einer eingehenden historisch-komparativen Erforschung dieser Feiertage, und zwar aufgrund der Kenntnis eines breiteren europäischen Kontextes.

Pohľad na val hradiska v lokalite Zemplín. 9. stor. Foto Beňadik

Slovenský národopis

Časopis Národopisného ústavu Slovenskej akadémie vied

Ročník 38, 1990, číslo 3

Vychádza štyri razy do roka
Vydáva VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied

Hlavná redaktorka
Čl. kor. SAV BOŽENA FILOVÁ

Výkonná redaktorka
PhDr. ZORA VANOVIČOVÁ

Typografia: *Eva Kovačevičová-Fudala*

Redakčná rada: PhDr. Ján Botík, CSc., PhDr. Soňa Burlasová, DrSc., prof. Václav Frolec, CSc., PhDr. Viera Gašparíková, CSc., doc. PhDr. Emília Horváthová, CSc., PhDr. Soňa Kovačevičová, CSc., PhDr. Igor Krištek, CSc., PhDr. Milan Leščák, CSc., prof. Ján Michálek, CSc., PhDr. Ján Mjartan, DrSc., doc. PhDr. Štefan Mruškovič, CSc., PhDr. Viera Nosáľová, CSc., prof. Antonín Robek, DrSc., PhDr. Peter Slavkovský, CSc., PhDr. Viera Urbancová, CSc.

Redakcia: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12
Vytlačili Tlačiarne Slovenského národného povstania, št. p., Martin

Registr. zn. F 7091

Jednotlivé číslo Kčs 26,-; celoročné predplatné Kčs 104,-

Rozširuje, objednávky a predplatné prijíma PNS – ÚED, Bratislava, ale aj každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS – Ústredná expedícia a dovoz tlače, nám. Slobody 6, 884 19 Bratislava

© VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1990

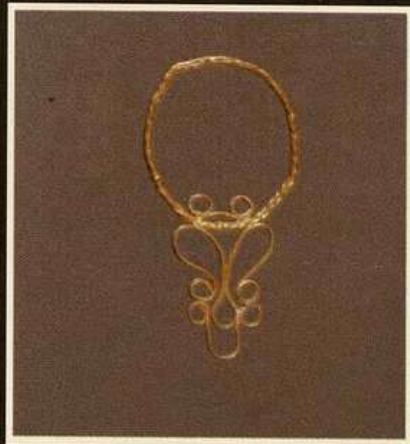
СЛОВАЦКАЯ ЭТНОГРАФИЯ
Журнал Института этнографии Словацкой Академии Наук
Год издания 38, 1990, № 3
Издается четыре раза в год
«ВЕДА», издательство Словацкой Академии Наук
Редакторы Д-р Божена Филова и Д-р Зора Вановичова
Адрес редакции: 813 64 Братислава, Лениново нам. 12

SLOWAKISCHE VOLKSKUNDE
Zeitschrift des Ethnographischen Institutes der Slowakischen Akademie der Wissenschaften
Jahrgang 38, 1990, Nr. 3 Erscheint viermal im Jahre
Herausgegeben vom VEDA, Verlag der Slowakischen Akademie der Wissenschaften
Redakteure PhDr. Božena Filová und PhDr. Zora Vanovičová
Redaktion: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

SLOVAK ETHNOGRAPHY
Journal of the Ethnographic Institute of the Slovak Academy of Sciences
Volume 38, 1990, No. 3
Published quarterly by VEDA, the Publishing House of the Slovak Academy of Sciences
Managing Editors PhDr. Božena Filová and PhDr. Zora Vanovičová
Editor: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

L'ETHNOGRAPHIE SLOVAQUE
Revue de l'Institut d'Ethnographie de l'Académie slovaque des sciences
Année 38, 1990, No. 3
Paraît quatre fois par an. Editions de VEDA, maison d'édition de l'Académie slovaque des sciences
Rédacteurs: PhDr. Božena Filová et PhDr. Zora Vanovičová
Rédaction: 813 64 Bratislava, Leninovo nám. 12

Distributed in the socialist countries by SLOVART Ltd., Leningradská 11, Bratislava, Czechoslovakia, Distributed in West Germany and West Berlin by KUBON UND SAGNER, D-8000 München 34, Postfach 68, Bundesrepublik Deutschland. For all other countries, distribution rights are held by JOHN BENJAMINS B. V., Periodical Trade, Amsteldijk 44, 1007 HA Amsterdam HOLLAND

Index 49 616
Cena Kčs 26,—